List 16. **NOVICE** Tečaj XXXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr.. za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. aprila 1877.

Obseg: O vaganji goveje živine. — Dva opomina kmetovalcem. — Vinska kupčija. — Nekaj o potresih. — Prislovice in reki iz Istre. — Angora. (Dal.) — O Turških homatijah. — Deželni zbori. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O vaganji goveje živine.

Iz Šm. na Gorenjskem je prejelo vredništvo dopis, ki, nanašaje se na sestavek v zadnjem listu „Novic" „vaga pri kmetijstvu", ugovarja, da ni mogoče živine vagati zato, ker nimajo vag po kmetih, da bi živino vagali. — To je res, da nima vsak kmetovalec take vage pri rokah, v kateri bi živino, naložene cele vozove in kaj druzega velikega vagal, kakor jih imajo na mitnicah (šrangah). In če take vage ni, se vé da ni mogoče vagati živine.

Al govejo živino ceniti, koliko bo zaklana imela mesá, namesti vage imamo mero, katero je že pred več leti na svitlo dal dr. Jan. Bleiweis in katere je že mnogo med našim ljudstvom. (Cena jej je 1 gold.) S to mero se dá izvedeti teža živine tako natanko, da ne bo šlo lahko za 10 funtov navskriž.

Mera ta je v škatljici shranjen trak, ki je po črnih črticah razdeljen na pavce, in kateremu je pridjan poduk, kako se živina meri s tem trakom in potem izvé, koliko bode imela zaklana mesá, kar je posebno važno zvedeti takrat, kedar gospodar živino mesarju prodaja, da ga zarad teže ne more opehariti.

Meri se pa živina z omenjenim trakom na širokost in dolgost.

Na širokost se meri živina tako, da se prvi konec traka nastavi na kom ali vidermaž, to je, na najviše mesto hrbta, potem se pelje tikoma zad sprednjih nog okoli prs čez pleča (dobro nategnjen), da na drugi strani spet do koma pride. Zdaj se na trak pogleda in tista mera zapiše ali zupomni, katero številka kaže.

Dolgost živine se pa meri z dobro nategnjenim trakom od koma naravnost doli po hrbtu prav do konca zadnjega stegna, to je, noter do tiste linije, katero si v glavi mislimo, da bi navpik od zgori doli potegnjena, ravno zadela najskrajni del zadnjega stegna. Zdaj se spet na trak pogleda in mera zapomni, katero številka kaže.

Izvedeti sedaj: koliko bo zaklano govedo imelo mesa brez loja, se najpoprej številka, katera nam kaže širokost, pošteva (multiplicira) sama seboj; znesek, ki ga po ti poštevi dobimo, poštevamo še s številko, ki nam je dolgost živine dala, in znesek, ki smo ga pri tej drugi poštevi dobili, poštevamo še enkrat s številko 149. Ako sedaj od tega celega zneska na papirji zrajtanega od desne do leve zadnjih 5 številk izbrišemo, nam ostanek številk kaže težo mesa, ki ga ima živina na libre ali funte.

V razjasnjenje te prerajtbe damo en izgled: Recimo, da je govede 72 pavcov široko, 54 pavcev pa dolgo. Najpoprej se pošteva po gori rečenem navodu številka širokosti 72 sama seboj, to je, z 72; znesek te poštéve je 5184; ta znesek se pošteva potem s številko dolgosti 54; znesek je 279.936; ta znesek se pošteva še enkrat z 149, kar znese 41,710.464; — če se sedaj zbriše od desne do leve zadnjih 5 številk, ostane 417, tedaj ima govedo 417 funtov mesa.

Da se pa ni treba s prerajtovanjem vkvarjati, je pridjana meri tablica, na kateri je treba le po meri živine dobljeno številko dolgosti zgorej in številko širokosti na sprednji strani poiskati in v tisti vrsti zapisani znesek najti, ki kaže libre ali funte mesa. Na priliko: dolgost goveda je 58 palcev, širokost pa 89, tedaj vaga meso (kakor tablica kaže) 684 funtov.

Pri bikih se mora na to vižo izvedeni teži mesa še polovica teže vrata prišteti, katera se po videzu prevdari.

Po ti meri najdena teža bo le malokaterikrat k večemu za 5 do 10 funtov pri 100 funtih navskriž šla. Včasih se po tej cenitvi ne zmotimo ne za funt; največ zná zmota 17 funtov pri celi živini znesti. Se vé, da se mora natanko meriti, kakor smo rekli.

Loja pri srednji debeli živini na 100 funtov ali cent mesa se ceni 18 do 20 funtov. Sploh pa se znesek loja pri sicer dobro rejeni pa ne spitani živini noter do popolnoma spitane spreminja od 10 do 42 funtov na cent mesa. Prav gotovega se pa ne dá za cenitev loja nič reči; to mora izveden človek sam presoditi.

Dva opomina kmetovalcem.

Zarad setve Rigajskega lanú.

Dunajska viša kmetijska šola je preiskavala Ruski (Rigajski) lan, ki ga je družba kmetijska Štajarska letos kupila, da bi se izvedelo: ali je seme čisto in dobro ali ne. Iz te preiskave je razvidno, da je seme v obče teže, da so tudi zrnja teža letošnjega lanú memo lanskega, in da mu je letos manj primešanih slabih zrn in manj plevela in prahú. Ker pa vendar tudi letos brez tega ni, nasvetuje časnik Štajarske družbe kmetijske gospodarjem, ki so to seme kupili, naj ga pred setvijo

očistijo in da nekoliko več (desetinko več) kakor navadno sejejo, da lanišče bode dovolj gosto.

Ker ne vemo, od katerega trgovca je Štajarska kmetijska družba prejela Rusovsko seme, zato ne vemo, ali to, kar veljá od njega, veljá tudi od tistega, ki ga je Kranjska družba kupila. Vsakako pa bodo tudi gospodarji Kranjski prav zadeli, ako ne prezró gori navedenega priporočila, da seme pred setvijo dobro očistijo in ga nekoliko gosteje sejejo.

Zarad pokončavanja gosenic.

Mehka letošnja zima je bila gosenčini zalegi jako ugodna; bati se je tedaj, če tudi vremenska uima nam ne pokončá obilega sadnega pridelka, da ga veliko veliko požró gosenice, ki so začele že gnjezda svoja zapuščati, in se po vejah razhajati. Predstojnik kmetijske podružnice Kirchbachske na Štajarskem priporoča zato petroleum, s katerim se mu je lani posrečilo, omenjenega mrčesa veliko in zdatno pokončati. Celo gosenično gnjezdo naj se s peresom, pomočenim v petroleum, namaže, in pri tej priči so gosenice mrtve — pravi gosp. Grabner. To pa se mora zarano zjutraj zgoditi.

Gospodarske novice.

* *Kupčijska novica.* — Vinska kupčija — tako piše „Slov. Gosp.“ iz Štajarskega — se vendar enkrat začne bolj živo gibati. Iz več straní poizvemo, da je cena vinu nekoliko poskočila, ker se začenjajo bolj pogosto kupci glasiti. V Ptuju se posebno dobro prodaja staro vino od leta 1873., 1874., 1875. V Mariboru plačujejo novo vino po 70—115 gold. in še dražje, v Konjicah pa po 80—90 gold. Tudi Hrvatsko in Ogersko vino pridobiva po ceni. V Szeszardu so skoro vse vino poprodali. Iz Veršeca v Banatu so letos posebno veliko vina prodali na Poljsko in Rusko. Čudno je to, da med tem Nemci in Francozi tožijo, da nimajo vinskih kupcev toliko, kakor poprej. Zadnji čas so jim začela italijanska vina kupčijo motiti. — Iz Kalifornije v Ameriki so pripeljali v Evropo posebno na Angleško veliko žita; vsled tega je cena povsod nekoliko padla, zlasti pri pšenici in rži, ječmen in koruza pa dobivata povsod boljšo ceno, zlasti na Dunaju. — Druga kupčija na pr. s klavno živino, z lesom, volno itd. večidel stojí, ali se le slabo giblje. — Setva se kaže po vsej Avstriji lepa, in tudi trs je zimo večidel srečno prestal.

Poučne stvari.

Nekaj o potresih.

Ker je bilo zadnji čas z več dežel slišati o potresih in smo jih tudi mi čutili, naj „Novice“ nekoliko spregovoré o tej naravni prikazni.

Od vseh naravnih prigodjajev, ki so organičnemu življenju, posebno pa človeku in njegovim delom sovražni, ni ga tako strašnega, kakor potres. V malo sekundah ali minutah je v stanu mesta, cele pokrajine spremeniti v prah in razvaline, pokončati ljudí na tisoče.

Za glavni vzrok veljá od časa pl. A. Humboldta sploh nasprotnost (reakcija) ognjena tekočega zemeljnega jedra proti trdi skorji naše zemlje. Ako skoz luknje in špranje te skorje voda tako globoko pririje, da pride do vročega kamenja ali celó stopljene tvarine, se spremení v sopar (par); ta si išče izhoda in ga tudi najde po razpoklinah zemlje. Če se veliko tacega sopara naredí, je to vzrok potresa.

Na ta način nastane največ potresov. Vendar utegnejo še drugi vzroki krivi biti temu, na pr. raztopljivo kamnino, kamnito sol, gips itd. utegne voda sprati, da nastanejo podzemeljske votline; v take se vdere skalovje in napravi krajin potres. Ako se plini (gazi) nagloma razprostró, se godí enako, kakor pri vodenem soparu.

Po teh vzrokih je tudi potres različen: ali se pomika horizontalno naprej preko manjših ali večih širjav, celó delov svetá, ali pa gré od enega središča na vse kraje kakor radiji krogle. V zadnjem slučaji se bo potres na površji zemlje najmočneje čutil ravno tam, kjer je spodej potres nastal. Čim dalje od tega kraja, tem manj se bo čutil.

Zemlja se dalje utegne tresti ali tako, kakor da bi jo kdo suval, ali se neprenehoma majati, ali pa vrtiti. Dolgost potresa je različna, od malo sekund do več mesecev. Potres v Kalabriji se je pričel 5. svečana 1783. leta, končal pa se še le 1786. leta. Razširil se je čez 65 geografičnih milj, prvo leto je bilo čutiti čez 1000 stresov, med njimi 500 prav hudih. Mesto Cumana je bilo 21. oktobra 1766. leta v malo minutah popolnoma razsuto, tla pa so se po tem tresla še celih 14 mesecev. Potres v novem Madridu v Missouri-ju (1811. l.) je trajal skoro dve leti in se razširil po velikem delu severne Amerike.

Najstrašnejši potres je bil 1693. leta v Siciliji, razdjal je Katanijo in 49 drugih krajev, pokončal več ko 60.000 ljudí. Znani potres v Lisabonu na Portugaljskem (1. novembra 1755. l.) je bil razširjen čez več ko 13. del vsega površja zemlje.

Najredkeji so vrtivni ali krožni potresi, pa so tudi najnevarnejši. Pri njih je čudna prikazen ta, da se reči same ob sebi sučejo, a se vendar ne prekucnejo. Gori omenjeni potres v Siciliji je bil tak. V Kataniji so se stebri, drevesa, celó zidovje, od južno-zapadne strani zasukali proti vzhodni. Cela zemljišča so bila prevržena, tako da so svoje prostore zamenila z drugimi.

Tudi potresi, pri katerih se zemlja tako stresa, kakor če bi kdo ob njo tolkel, so včasih strašni. Navadno prihaja sunek kolikor toliko navpik od zdolej proti vrhu in dela kakor da bi se tam smodnik vžgal. Hiše se večkrat mahoma vderó ali razrušijo. Leta 1797. je bilo mesto Riobamba po takem potresu razdjano, v malo sekundah je bilo v razvalinah. Tramove, celó človeška trupla je vrglo več sto čevljev visoko na bližnji holmec.

Najmanj nevaren je potres, ob katerem se zemlja včasih daleč na široko ziblje, kakor valovi. Pl. Aleksander Humboldt je skušal po teh zibljajih zmeriti naglost potresov in našel, da znaša po 7 milj na minuto. Poznejši opazovalci so mogli spoznati le po 3 milje naglosti; tedaj ni vedno enaka in se ravna gotovo po trdnosti in vlažnosti kamenja, po katerem gre potres.

Po večletnem opazovanji se je pokazalo, da so o vsakem času leta potresi na raznih krajih zemlje, da ob enem nastanejo po krajih, ki so daleč drug od druzega, da so jeseni in pozimi mnogo bolj pogosti, ko spomladi in poleti.

Čudna, zeló strašljiva prikazen se pridruži včasih k potresom, zamolklo podzemeljsko bobnenje. Včasih ni posebno glasno, večkrat ga celó ni, sèm ter tjè pa nastane strahovito rujovenje, prav peklensk ropot. Zdaj vriši, kakor da bi se hotela pod nami vsuti grozna nevihta, zdaj ropoče kakor rožljanje verig. Tak podzemeljski grom je bilo včasih slišati po več tednov, pa ni bilo čutiti potresa, na priliko gromenju podobno tu-

lenje po Mehikanskih gorah januarija meseca 1784. leta celih 14 dni.

Nekaj enacega se je pred nekaterimi leti čulo tudi v Krimu blizo Iga ne daleč od Ljubljane.

Ta prikazen se dá razložiti le tako, da zamorejo trdna trupla dobro voditi glasove, potresa pa zato ni čutiti, ker je nastal pregloboko od površja zemlje.

Po „Agram. Presse".

Národno blagó.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

Ki se s ključi brani i družinu hrani, ta se glada brani.

Slepemu tèma ne pači. (Nesramnež ne mara za sram, neumnež ne mara za nauk.)

Molitva gre k Bogu, a kruh u torbu. (Na pravo molitev dá Bog blagoslov.)

Vsi ljudí mnogo znaju, a sam Bog vse zná.

K svojemu ni daleko pojti (k imanji ali rodbini, ako se rado ima).

Kade ni debla, ni hlada. (Kjer ni mogočnosti, ni vélikega dela.)

Mula je pitoma (krotka), ali udre kopitoma (varuj se potuhnjenca).

Vsaka vas ima svoj glas (poseben govor).

Dalje je od zla do dobra, nego od dobra do zla. (Raje pride zlo, nego dobro.)

Kade se ki rodi, tamo rad beži. (Domovina je mila.)

S ključi se brani (zapiraj), s čeljadom (z družino) se ne karaj.

Drage dečline i žene, čuvajte se po mene! (Pravi nesrečno umožena žena.)

Dokler je čep mokar (vina kaj v sodu), ne fali ni kum ni botar; kada je čep sub, je kum i botar glub.

Za sto let ne bo mojih črevljev ni dret.

Petehi su mu zakukurikali. (Tako se reče, ako kdo počne, pa ne more dozidati.) To je vzeto iz basne o Divić-gradu (amphitheater) v Pulji. Učkarske vile so se z nekim Učkarjem vadlale, da bodo jedno noč, noseče kamenje z gore Učke v Pulji Divić-grad, ga sezidale in pokrile, poprej, nego petelini zakukurikajo; al ta Učkar je umél peteline lepo oponašati, ter je zarano peteline zbudil, da so kukurikali, in tako so déve-vile vadljo zgubile, a Divić-grad (grad devic-vil) je ostal nedozidan in nepokrit.

Stojí na štok (ravno navzgor); stojí na pošo (na pošev).

Političnе stvari.

O Turških homatijah.

Iz Rusije 2. aprila. — *η*.

V poslednjem pismu sem rekel, da zgodovina ne bo obsojala niti Ruskega naroda niti Ruskih diplomatov za neizpolnitev tega, kar je tirjala kristijanska ljubezen in človeško čuvstvo, kakor tudi državljanska modrost. Ko bi ona mogla obsoditi kacega Ruskega človeka, tedaj le tega, od katerega odvisi, kakor je rekel lord Darbi, vojna in mir. Vsa Ruska diplomacija se suče po njegovih željah. On je človek krotek, dober in moder, in svojemu narodu priljubljen, ker mu je podelil neizmerne dobrote, ker ga je popolnoma prerodil, tako, da, ko bi njegov oče vstal od mrtvih, ne spoznal bi svojega naroda; potomki ga bodo slavili više pradeda Petra, in odpustili mu bodo greh, ki ga je storil s tem, da ni začel pravične, svete vojske, katere je tirjal ves narod od prvega plemenitaša do poslednjega kmeta. Njemu je vojska, naj bo pravična, kakor hoče, gnjusno delo, katerega se je treba ogibati, dokler koli je mogoče; on misli, da več hudega, kakor dobrega bi storil, ko bi zdaj začel vojsko. Delo Evropejsko še ni sozorelo, ali prav za prav, še ni dovoljno zgnjilo, da bi od enega udarca se razsulo, kakor se razletí gnjilo jabelko, kedar vejo potreseš. Še nekaj let bo treba stati na straži. Tako on — in narod spoštljivo posluša, prepričan, starec kakor mladeneč, da ne v daljni bodočnosti, se mu bo spolnila srčna želja — prerojenje slovanskega sveta.

Ko so začele iz Londona leteti telegrafne depeše o Londonskem protokolu, se je Ruski narod čudom čudil, kaj to pomeni. Ko je ta komedija postala nekoliko jasneja, nehali so Rusi soditi, kdaj in kako se bo rešilo slovansko-turško vprašanje. (Tako „Moskovske Vedomosti".) Proč, proč s tem vprašanjem na nekoliko let, še ni nastala dôba, razrešiti ga!

Da bi videli v bodočnost, poglejmo nazaj v preteklost! Zdaj zdaj se bo štelo k preteklosti le to poslednje zverinsko Turško klanje ljudí, le ta poslednja neslanost Evropejskih diplomatov in gnjusna ostudnost drugih politikov. Ko si se načital lanske in letošnje zverinske surovosti, neslanosti in gnjusobe, nehoté prašaš samega sebe: kako je bilo v Evropi, na primer, pred 50 leti? Če je liberalna, razsvetljena, progresivna, radikalna, omikana, humanna Evropa prišla do tako revnega rezultata, ko se je hlinila, da brani brezpomočne proti zatiravcem, kristijane proti barbarom, nedolžne proti rabeljnam; kakošno sramotno za človeško vest podobo je morala imeti pri podobnih okoliščinah Evropa pred 50 leti? Strašno je samo zašepetati imena diplomatov onega časa! Dandanašnja humanna, omikana, razsvetljena itd. Evropa se jih spominja z mrzenjem in spovkami. Rudečica vznemirjene sramožljivosti bi pokrila lica Gambeti, Tiersu, Andrasy-u, Beustu, Midhatpaši in enacim (ob Angleških diplomatih ni treba govoriti), ko bi kdo v pričo njih samo zašeptal imena unih. Bili so — nak — pač, naj jih zalije rudečica — bili so Burboni, bil je — odpusti mi ta greh, humanna Evropa! — bil je Metternich, bili so — nak, mogli bi me soditi, da sem zavdal kacemu Tiszi ali Gambeti, ne imenujem nobenega več, dovoljno. Bili so Burboni, tirani; da bi jih, kakor so zaslužili, liberalna, progresivna itd. Evropa proklela, razlila je celo morje črnil na papir in izustila je milijon govorov — Burboni na Francoskem, Burboni na Laškem, Burboni na Španskem, Metternich v Avstriji, birokrati v Prusiji, avtokrati v Rusiji!!! Strašno! Narodi pod jarmom tiranov! kratko po besedah Gambet in Midhatov-paš, — narodi v okovih..... Med tem čaška Grških muk se je napolnila do kraja; zverina, na katero je navadna njena steklina navela hronično jarost, je mesarila svojo žrtvo, kakor samo Turki mesariti znajo. No, kaj pa potem? Tlačeni narodi tiranske Evrope so se vznemirili in z njimi sami tirani, silnejše izmed vseh je vzdihnila Rusija, katere tudi takrat, kakor dandanes, Evropa ni mogla trpeti. Zatrepetala je vsa Evropa misleča, pišeča in čitajoča. Grmeli so govori, poeti so peli o junakih, — poštenjak je bil, kdor je vzel orožje v roke za Grke.

Ne jako prijetno, se vé da, so delali svobodo večni puntarji karbonarji konservativnim vladarjem Evrope. Vendar neliberalni vladarji so našli nekak razloček med liberalci-karbonarji in pa mučenci kristjani; in narodi „v okovih" so imeli toliko svobode in poguma, da so glasno povedali svoje želje svojim tiranom in nelibe-

ralni vladarji so šli na pomoč nesrečnim. Beseda in delo, kri in zlato zatirane Evrope je šlo na pomoč kristijanom..... Navarin, Adrijanopelj .... Grška zemlja je rešena, začetek je okončan.... preteklo je 50 let. Napredek se razliva čez bregove, kakor burni potok, kakor polna reka, narodi se do sita napivajo. Krvavi punt tukaj, krvava revolucija tam razdrobila je okove narodov. Iz okovov so skovali šine in mašine, skovali so železne ladije, skovali skorostreljne puške, skovali topove — velikane, vse v prid vzajemnega pokončavanja. Narodi so svobodni; pregnali so „tirane", vlade povsod progresivne si prizadevajo naprej uganiti voljo narodov in naprej ugoditi njihovim željam. Neki modrijan je celó rekel, da vlade so potrebne narodom ne zato, da bi vladale narode, ampak zato, da bi narodi imeli na koga vračati svoje pomote, grehe in hudodejstva. Le-to posebno zdaj, ko se vsi vspehi pripisavajo silam narodov, a vsi nevspehi vladam, katere sami narodi tvoré in izbírajo tu na 3 leta, tam na 6 let, a v nekaterih deželah zato, da jih samovlastni narod goni, kakor Izraelovi sinovi kozla odpuščenja. Če ima samovoljnost djanja še kje meje, zato pa se sprehaja beseda po neomejenih prostorih. Niti vera, niti načela nravnosti, niti pristojnost, niti zdrava pamet (najmanj zdrava pamet) niso v stanu nikake meje postaviti razguljni besedi. Vse mogoče in posebno vse nemogoče se govori in tiska v progresivni Evropi. Če tedaj pred 50 leti „zatirani" narodi niso vsega izrekli, zato je pa z onega časa vse izrečeno z napetimi obresti.

Le-to vedeti je posebno važno, hočeš oceniti dandanašnji napredek. Naj vlade delajo tako ali tako, ali naj delajo prav na ugodo svojim stvarnikom — liberalcem, liberalci na-nje kričé. To vam je dokazal Dunajski „rajhsrat" nekolikokrat.

Pomnite, kaj smo rokli! Se morete tedaj čuditi vsemu temu, kar se godí v liberalni, razsvetljeni, humanni itd. Evropi? O! o! o! obrekovalec! Slišim, da obrekovalec! Vse Evropejske vlade in najbolj najstarša liberalna, progresivna, ustavna Angleška (vsaj je ona vstvarila Carigraško konferenco) si prizadevajo držati se zdravih tradicij: „Treba je ohraniti Evropejski mir, pa tudi zboljšati stan Turških kristijanov." Resnično! Ko bi kdo, da se razreši nesrečno Turško-slovansko vprašanje, predložil liberalni, humanni itd. Evropi podpisati protokol, po katerem bi se dala Turku polna svoboda enkrat na vselej poklati vse Slovane Balkanskega poluotoka, iz začetka se vé da tako konfidencijalno, potem svobščili bi ga oficijozno, nazadnje prepirali bi se ob njem oficijalno in ogledali bi ga iz vseh strani in preštudirali podrobno, kakor tirja diplomatična modrost in pristojnost, in našli bi, da tako ozdravil bi se radikalno bolni mož, vendar iz vseh koncev in krajev humanne Evrope zašeptali bi, kakor se spodobi, humanni protest proti tacemu radikalnemu sredstvu in rekli bi, se vé da zamolklo, da bi se ne kalil mir: „O, ne, tacega protokola mi ne podpišemo, mi grešili bi proti humaniteti, in pri tem vsaj je Visoka Porta sama zadosti modra; ona sama vé, kaj in kako." — Da, kaj in kako?! Ona je pokazala v Batoku, v Panegirišči in mnogih drugih Bulgarskih mestih in vaséh! Treba je protokola, v katerem bi se Visoka Porta zavezala, da ne bo s tacimi potoki nedolžne kristijanske krvi zdravila svojih ran, in če bi se pregrešila, napovedali jej bomo vojsko. „Ne, ne!" gromelo bi iz vseh koncev oficijalne humanne Evrope, „traktati vas vežejo, ne vmešavati se v Turška dela!" A iz ust neoficijalne radikalne Evrope gromelo bi: „Kdo so ti Bulgari? nam je treba mirú! nam je treba ohraniti naše fonde in posebno naše Turške fonde!" Današnji napredek pozná fonde, človeških pravic ne pozná. Med frazo in življenjem je malo obščega. Trdijo, na primer, o človeških pravicah, katere je podelila človeštvu velika francoska revolucija; vendar častilcev te revolucije ne muči želja dati Turškemu kristijanu prvo človeško pravico — pravico, da bi ga ne ropal in ne ubival prvi Turek, s katerim se sreča; naprednjaki se mnogo ustijo o ženskem vprašanji, o ženskih pravicah, vendar ravno ti naprednjaki se le hohotajo, ko Turki skrunijo in ubivajo kristijanske žene in dekleta. (Kon. prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor Kranjski.

V 2. seji 12. aprila sta poslanca Jugovic in A. Lavrenčič odpust dobila za ves čas tega zborovanja; potem se je izročilo 25 peticij dotičnim odsekom, o katerih poročamo, kedar pridejo do rešitve.

Dr. Bleiweis s 16 družniki je gledé postave za obdelovanje Ljubljanskega močvirja do c. k. deželne vlade stavil sledečo interpelacijo: „Včeraj (11. aprila) preteklo je leto in dan, kar je deželni zbor vkrenil postavo za obdelovanje Ljubljanskega mahovja, o katerem je slavna deželna vlada sama že leta 1875. mu izročila načrt take postave. Vladna predloga bila je, kakor poročilo gospodarskega odseka 10. aprila 1876. povdarja, hvaležno od deželnega zastopa sprejeta, kajti želja po temeljiti uredbi obdelovanja velikanskega in v narodno-gospodarskem obziru ne samo za močvirce, temuč za vso deželo Kranjsko velevažnega zemljišča, razodeva se že mnogo let od prizadetih posestnikov. Hude povodnje lanskega leta in grozna škoda, ki je preteklo leto večkrat zaporedoma zadela ondašnji svet, so iznova izpričale nujno potrebo, da se kmalu kaj zdatnega storí za rešitev mahovja iz velikih nadlog njegovih, in to temveč, ker o 1826. leta ustanovljeni lokalni komisiji za osušenje Ljubljanskega močvirja ni duha ne sluha več. Gledé na vse to osvojujemo se zdolej podpisani slavno deželno vlado vprašati: 1. Ali je jej znan zadržek, zakaj c. kr. ministerstvo poljedelstva 11. aprila 1876. sklenjene postave za obdelovanje mahovja ni še predložilo Njegovemu veličanstvu v Najvišo sankcijo? — in 2. ali ne bi sl. deželna vlada, če morebiti ni nikakoršnega principielnega pomislika o predloženi postavi, hotela c. kr. ministerstvo prositi, naj bi deželnemu zboru svoje mnenje blagovolilo izreči o prenaredbi kakih manjših rečí, katere bi deželni zbor nemudoma še v tej sesiji mogel v prevdarek vzeti in postavo tako predrugačiti, da bi potem zadobila zaželeno Najvišo sankcijo?" Interpelacija ta se je izročila c. kr. deželnemu predsedniku.

Potem je poslanec Pakiž z 19 družniki interpeliral deželni odbor zavolj ceste med Sodražico in Blokami tako-le: „Vsled prošnje okrajnocestnega odbora Ribniškega sklenil je deželni zbor v seji 19. oktobra 1869. leta: a) Cesta med Sodražico in Blokami skozi Sedlo, Krčalo in Ravno, ki je napraviti na novo, je vvrstiti med okrajne ceste; b) iz vrste okrajnih cest je izbrisati črta skozi Žigmarice, Mlako in Podklanec; potem črta, ki se od poprejšnje odcepi čez Goro in Ložki Potok; c) za napravo nove ceste med Sodražico in Blokami se iz deželnega zaklada dovoli podpora v trikratnem letnem znesku po 1600 gold. z dostavkom, da je vsled mnogostranskih ugovorov zoper to cestno črto skušati jo zboljšati, ako mogoče morda po ogledu, ki je v ta namen učiniti. — Doslej je ta stvar zaostala, znano je le, da je deželni inženir dobil nalog, to cesto pregledati o kaki priliki, „bei Gelegenheit". — Stvar navedena pa je, kakor so to pokazale dotične obravnave, za splošni promet tako važna in nujna, da izvršitev ni-

kakor ne more odvisna biti od kake prilike, temveč potreba je silna, in zarad tega podpisani stavijo vprašanje: 1. Kaj je deželni odbor dosedaj učinil za izvršitev navedenih deželno-zbornih sklepov? — 2. Če je stvar zaostala, ali je deželnemu odboru volja pritisniti na to, da se ti sklepi dovršé takoj, oziroma še v teku tega leta? — Deželni glavar je odgovoril na to interpelacijo, da je deželni inženir zarad preobilega druzega nujnega dela še le preteklo jesen cesto pregledal, ter nalog dobil, letos zadevne predloge staviti. Menda da bode deželni odbor še v tej sesiji priliko imel, v tej zadevi sklepati dalje.

Potem se je brez razgovora sprejela deželno-odborna predloga z načrtom postave, po kateri naj bi se dohodki izpraznjenih učiteljskih služeb ne odkazali penzijskemu zakladu, predloga o nakupu Dedekovega posestva v Ljubljani za bolnišnično podružnico in predloga o nakupu rastlinjaka v deželni bolnišnici.

Ko je deželno-odborna predloga o tem, kako je siljence deželne posilne delalnice v delo rabiti zunaj zavoda, prišla v obravnavo, v kateri deželni odbor s c. kr. deželno vlado v dogovoru nasvetuje, da se siljenci rabiti smejo samo v Ljubljani in tri kilometre okrog Ljubljane ter edino po dnevi, pokazati je hotel znani vitez Vesteneck, da je bolj „kunšten“ in previden, kakor deželni odbor z vlado vred ter predlagal, naj bi se siljenci v delo rabiti smeli le v Ljubljani ter 1 uro okrog Ljubljane. Toda kako važne in dobre nasvete zamore Vesteneck staviti, kaže najbolj to, da se ni našel ne en poslanec, ki bi ga bil podpiral, toraj je bil Vesteneckov predlog pokopan „ohne Sang und Klang“.

Dalje je deželni zbor dovolil, da se za vpokojnino vdove Frančiške Tomič-eve všteti sme začasna službena dôba njenega moža kot paznika v posilni delalnici.

Konečno so obveljali proračuni za l. 1878. bolnišnega zaklada (potrebščina 59.258 gold. 71 kr., dohodki 11.750 gold. 71 kr., tedaj primanjkljej 47.508 gold.), porodišnega zaklada (potrebščina 4005 gld. 42½ kr., dohodki 935 gold. 60 kr., primanjkljej 3069 gold. 82½ kr.), — najdenišnega zaklada (potrebščina 27.396 gold. 44 kr., dohodki 818 gold. 20 kr., primanjkljej 26.578 gold. 24 kr.), — iz norišnega zaklada (potrebščina 28.030 gold. 88 kr., dohodki 2590 gold. 51 kr., primanjkljej 25.440 gold. 37 kr.); primanjkljeje pa je pokriti iz deželnega zaklada.

V 3. seji 14. aprila potrdil se je proračun zemljiško-odveznega zaklada za leto 1878. s potrebščino 620.492 gold., z zaklado 542.827 gold. 35 kr., s primanjkljejem 77.664 gold. 65 kr., in sicer z dostavkom, da je zavoljo deželnega doneska za l. 1878. pobirati 20 odstotkov priklada od neposrednjega davka izvzemši s priklado za vojaščino, potem 20% priklada vžitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa. — Potrdil se je tudi računski sklep zemljiško-odveznega zaklada za leto 1876., namreč dohodki 861.700 gold. 48 kr., — stroški 795.530 gld. 86 kr., — gotovina 66.169 gold. 62 kr., — zaostanek dohodkov 6 milij. 757.276 gld. 78½ kr., — zaostanek stroškov 8 milijonov in 316.506 gold. 71½ kr., — konečni čisti dolg 1 milijon 559.229 93 krajc. — Dalje se je potrdil proračun vino- in sadjerejske šole Slapške za leto 1878. s potrebščino 6420 gld., z zaklado 3755 gld., s primanjkljejem 2665 gold., ki je pokriti iz deželno kulturnega zaklada. Isto tako se je potrdil računski sklep te šole za leto 1876., namreč dohodki 3798 gold. 28½ kr., stroški 7538 gold. 14 kr., primanjkljej 3739 gold. 85½ kr., ki se je pokril iz deželno-kulturnega zaklada; konečno čisto imetje je 8646 gold. 87½ kr. — Potrdil se je proračun deželno-kulturnega zaklada za leto 1878. s potrebščino 2707 gold. 33 kr., zaklada 864 gld. 55½ kr., primanjkljej 1842 gold. 77½ kr., ki je pokriti iz glavnega imetka tega zaklada. — Odobril se je potem proračun zaklada prisilne delalnice za leto 1878. s potrebščino 47.523 gold., z zaklado 35.904 gold., s primanjkljejem 11.619 gold., ki je pokriti iz deželnega zaklada. Pri tej priliki se je paznikovi siroti Antoniji Krašovic-evi dovolila miloščina za 5 let po 60 gld., vdovi Ani Skedl-ovi miloščina za 3 leta po 40 gold. — Za cestne potrebščine se je dovolilo davkarskemu okraju Radolškemu 15, Radeškemu 20, Idrijskemu 20, Kočevskemu 20 odstotkov priklade na neposrednji davek. — Konečno se deželnemu odboru v rešitev izročí prošnja občincev iz Leskovca gledé razdelitve pašnika, in prošnja občine Dednidol, da se cesta, ki se v Pešeniku odcepi od Zagrebške velike ceste ter v Starem trgu zopet ž njo veže, vvrstí med okrajne ceste.

V 4. seji dne 16. aprila je sklenil deželni zbor po predlogu deželnega glavarja z navdušenimi klici čestitanje po telegrafičnem potu carjeviča Rudolfa k njegovemu godu, in nadvojvode Albrechta k slovesnosti njegovega petdesetletnega slavnega vojaškega službovanja. — C. kr. deželni predsednik je objavil vsled interpelacije dr. J. Bleiweisove od ministerstva načrtane vzroke, zakaj načrt postave o obdelovanji Ljubljanskega močvirja ni dobil Najvišega potrjenja. Dr. Bleiweis se zahvaljuje c. kr. deželnemu predsedstvu za pospeh te važne zadeve, in deželni zbor sklene, postavo še v tej sesiji premeniti primerno, v kateri namen se je gospodarski odsek pomnožil za 2 uda (Kotnik in dr. Poklukar). — Po precej obršinem razgovoru, katerega so se vdeležili dr. Schrey, Obreza, Zagorc, dr. Bleiweis, Dežman, je obveljal navèt manjšine gospodarskega odseka, po katerem se je postava o mitnici (šrangi) na Reški cesti sklenila. Konečno se je rešil proračun normalno-šolskega zaklada za leto 1878. Pri tej priliki je predlagal dr. Bleiweis, ne odbiti prošnje slovenskega učiteljskega društva gledé funkcijskih doklad za učitelje enorazrednih ljudskih šol, ampak izročiti jo deželnemu odboru, da — ker pri tej priči peticijo ugodno rešiti, nasproti stojí dotična šolska postava — jo v dogovoru z deželnim šolskim svetom prevdari in prihodnjemu deželnemu zboru stavi predloge. Tudi se je pri tej priliki po priporočilu dr. Zarnika in pl. Vestenecka Litijski občini za stavbo šole dovolila vnovič podpora 500 gld.; predlog bar. Taufferer-ja o zidanji ljudske šole v Velikem Gabru pa je padel; baron Taufferer in pl. Vesteneck sta govorila za, dr. Poklukar in dr. J. Bleiweis pa proti zidanju. — Predlog dr. Poklukarja o prošnji do ministerstva za podaljšanje zborovanja še za prihodnji teden zarad presilnih in važnih nalóg, ki jih ima zbor rešiti, je bil sprejet; c. kr. deželni predsednik je prošnjo nemudoma poslal na Dunaj.

Deželni zbor Goriški.

Kratek črtež obravnav zborovih se nahaja v današnjem dopisu iz Gorice.

Deželni zbor Tirolski.

Ta zbor se je že v prvi seji nekako krhati začel. Ker za deželnega glavarja imenovani opat Wiltenski na hotel sprejeti glavarstva, je zborovanje začel njega namestnik pl. Fedrigotti, mož laške stranke. Ministerstvo namreč ni hotelo za deželnega glavarja imeti dr. Rappa, ki je bil deželni glavar zadnjega deželnega zbora, kateri je bil zarad „nepokorščine“ razpuščen, v katerem

zboru pa lansko leto še ni bil opat Wiltenski, tedaj po mnenji ministerstva ni spadal v vrsto „nepokornih“. Ko so tedaj letos poslanci imeli na deželno ustavo obljubo storiti, je poslanec Dipauli v imenu večine rekel, da tega ne storijo zato, ker zbor nima deželnega glavarja. Na to se oglasí ces. namestnik, rekši, da pl. Fedrigotti je od Njeg. Veličanstva cesarja imenovani glavarja namestnik in po takem opravičeni zbora predsednik. Na to zahteva poslanec Giovanelli spolnovanje deželne postave; ustavoverna laška stranka pa reče, da storí obljubo. Potem je začel glavarja namestnik obljubo sprejemati od laške stranke, Giovanelli in družniki njegovi pa protestujejo zoper to in predlagajo, naj se zborovanje odloží. Večina zborova je sprejela ta predlog. Kaj bode naprej, nam danes še ni znano.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Derviš stojí na pragu in strmí, ali ne zato, ker se toliko milostnih mičnosti kaže njegovemu oku, katero je že davno odmrlo takovim čaralnostim, srce pa mu je, ker je pridno čital sure *) v alkoranu, okamenelo, da je podobno Tebriskemu **) tlaku po Bruskih mečitah, — tlaku, na katerem je že mnogo potov spal; ali ker vidi te mičnosti očite, da-si jih jasno prepoveduje prorok, napaja ga to sè žalostjo, sveto je razsrjen, vstekel.

„Allah-il-Allah!“ — huduje se z grmečim glasom, z desnico pa maha po zraku, ni mu na mari to, ker je edina njegova plahta zmuznila se mu z ramen, ter polunag stojí pred svitlo družbo in svojo jezo oznanja: „a to bi bila padišahu, prorokovemu namestniku stolnica, v kateri alkoranove zapovedi teptajo z nogami in žensko obličje nesramožljivo odkriva se vpričo tujih očí?! — To je gehena (pekel), v kateri trpé tisti, ki je zavrglo jih Allahovo obličje, to je prokleto pokolenje, vredno svoje zavrženosti, svoje pogube!“

Umolknilo je Zulmino petje, njene plunke strune so zaječale, kakor bi bil vihar sè svojim žvižgom puhnil vá-nje; Zulma pri padišahovih nogah oplašena svoje obličje skriva na divanu, utihnilo je milostno šepetanje, zginili so milostni nasmehi z obrazov, ugasnili so koprneči pogledi, nevoljno, pa tudi grozno emiri pogledujejo motilca svojega razkošja, — razsrjenca, ki kakor kaka senjarska podoba, kakor kaka osvetljiva prikazen stojí na pragu in grozí se; poznajo ga, povest o njem, da je prorokov ljubljenec, svet mož, — ta jim brani, da ne smejo očito pokazati svoje nevolje; a da bi se ga lotili, tega bi se ne upal nihče v vsej carevini, raji bi vsak dal svoje živenje!

Le Bajazet je hladen, vesel, na smeh se drží in gleda derviša. „Nu, Abdallah!“ — spregovoril je, nasmijal se in pokimal dervišu, „ali se ti je že prignjusil post? — ali ti je kameneni tlak vendar že ožulil tiste stare kosti?! — stopi bliže, vdeleži se naših radosti, zopet se bodeš pomladil, preveriš se, da v prorokovem raji ne bodeš vžival večega razkošja.“

Derviš je onemel vsled teh zasmehljivih besed, le roko je stresnil v zraku. „Zasmehovavec, propadel si pogubi“ — godrnjal je — „ali bog je bog, a Mohamed je njegov prorok“ — besedoval je zopet mirnejše, — „to je tako resnično, kakor gotovo tebe, nevrednega prorokovega namestnika, zadene njegova kazen. Sultan!“ — vskriknil je s povzdignjenim glasom — „a spomin se na Sivas — in kde je tvoj sin Džehangir?“ —

„V raji je, Abdallah!“ — odgovoril je Bajazet hladno in zasmehljivo, kakor popreje — „srečen je, če vživa tako razkošje, kakoršno je Allah vsled svoje usmiljenosti privoščil meni, da ga uživam.“ Stegnil je roko, ovil jo nežnej Zulmi okrog vratu, pritisnil nje glavo na svoje prsi in nagajivo rekel: „Širaska vrtnica, obrni svojih očí zvezdi v Abdallaha, svetega moža!“ — a po teh besedah je z obema rokama Zulmino obličje obrnil v derviša, „naj njih lesek otaja njegovo ledeno srce; zapoj, ti rajska tica, o ljubezni in milosti, naj se njegovo uho napolni sè sladkimi glasi, in naj se preveri, da je že na tem sveti mogoče vživati svetega edena (nebesa) razkošje.“

Štepana Lazarjeviča, ki je bil dervišev prihod probudil ga iz trenotne duševne opilosti, pooblačile so sultanove besede, katere so se mu zdele, da so sramotilne njegovi sestri; zato je vina polno čašo, ki je baš to trenotje držal jo v roci, vrgel ob tla in na pol vstal.

„Prokletstvo naj te zadene, zasmehovavec!“ — vskrilnil je derviš, vsled same vteklosti je bil skoro v nesvesti si — „prorokove zakone teptaš z nogama, vzel ti bode Allah carstvo in žalostno bodo poginili tvojih samopašnosti deležniki. Allah je edin bog, Mohamed pa njegov prorok!“ — zakričal je, dvignil desnico in z njo nagrozil se sultanu, pa njegovim vezirjem in emirom, a naposled je obrnil se, ter hotel oditi.

Pa emiri so mu zaskočili pot. „Prekliči svoje besede, nesrečnež!“ — kričali so vsteklo — „sramoto si brusil v brado padišahu, prorokovemu namestniku, ti pes! a nas si preklinjal, slepar! prekliči svojo grožnjo, če ne, ne obvaruje te budalost naših jataganov!“ — napretili so mu — in deset rok je seglo po njem.

Derviš je hladno stal sredi njih, zasmeh se mu je zibal po obrazi, hudih očí je pogledaval drzoviteže, ki se niso bali, ter so grozili se mu, roke stegnili po njem, po svetem moži, čegar stopinje poljublja národ, in sam čudi se tolikej smelosti, a čudovito je to, ker se ne zgodi nikakoršno čudo njemu na pomoč, da ne vsahnó te po njem stegnjene roke, ali da emirom ne okamené grozovita telesa.

„Nikar ga ne motite, svetega moža!“ — brani sultan in glasno smeje se — „ne hudujte se, ker je srce okoščelo mu in kri posušila se na solnci, največ je sam kriv, da njegovo čutje ne gorí razkošju tega sveta, edina radost mu je v cunje zavita svetost; voščite njemu srečo, narodu pa njegovo molitvo.“

Emiri, zmóčeni vsled vinskega pitja in milostnih pogledov, tlesknili so radostno zasmehujočim sultanovim besedam, razstopili so se na dve straní, da je derviš lahko šel po sredi med njimi, in nizko so se mu priklanjali. „Allah te poblagoslovi, sveti mož!“ — zasmehovali so ga.

„Pomnoží naj tvojega života dneve do tisoč let!“ — nasmijal se mu je drugi.

„Naj se množí tvoja svetost, množé tvojega plašča cunje!“ — zbodel ga je tretji.

„Osvobodi vsaj mene svojega prokletsva“ — poprosil ga je zasmehljivo četrti; „pa ti iz Samarkanda *)

---

*) Sure so oddelki ali poglavja v koranu, v verski knjigi, katero je spisal prorok Mohamed sam.

**) Tebris je mesto pri jezeru Urmiji v sedanji Perziji. Na vshodnem bregu tega jezera je nekoliko znamenitih močvirij, njih voda se zmirom gostí in prominja v krasen, prozoren kamen, kateremu je imé „Tebriski mramor“; ta kamen je največa krasota po Azijskih stanoviščih.

*) Samarkand — glavno Timurjevo gnjezdo v Mongolskej.

pripeljem najkrasnejšo devico, če prav iz Timurjevega harema, da bode blagostila tvoje starosti dneve.“ — A kakor sultan in njegovi emiri, tako so dervišu posmehovali se tudi njih služabnici, ki so bili o njegovem prihodu boječe utihnili in katerim je bila groza, bojazen neutegoma skrčila ustna, ki so se smijala vsled same radosti.

Ali derviš je hladnokrvno stopal med množnimi zasmehujočimi dvorskimi služniki in ponosno vsklanjal glavo; le trenoten trepet njegovih obrvi in skoro krčevit tresljaj njegovih usten je izdal njegovo notranjo zlobo; ko je bil prišel k durim poslednje sobe, obrnil se je na pragu in zopet je z desnico grozeče zažugal: „Niste hoteli slišati, nesrečneži!“ — vskliknil je glasno, da je njegov glas krilil po dveh, po trijeh velikih sobanah — „le nujte, saj vas bode bolelo to! Allah je edin bog, Mohamed pa njegov prorok, vi pa ste geheni propadli sinovi!“ — Po teh besedah se je obrnil in po nekolikih urnih korakih je zginil izpred verej.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 15. aprila. — Pretekli četrtek je napravilo tukajšnje katoliško društvo koncêrt, katerega se je udeležil — na čelu domačih in vnanjih plemenitašev im mnoge druge gospôde — grof Chambord sè svojim dvorom. Pelo in godlo se je prav gladko. Med koncertom je sprelepo govoril državni poslanec, profesor dr. Valussi „o cerkvenih umetnostih“. — Za papeževo petdesetletnico se napravljajo tudi pri nas pristojne izjave; odlični možaki se napravljajo na pot v Rim. Tako pojdejo tudi mnogi gospodje duhovskega im svetnega stanú h katoliškemu zboru na Dunaj. — Eden najimenitniših tukajšnjih zavodov je zavod šolskih sester „de Notre Dame“; z vsega Primorskega in tudi iz Dalmacije se deklice v njem jako primerno odgojujejo. V tem zavodu mislijo napraviti novo kapelo. V ta namen je dovolilo finančno ministerstvo loterijo s 300 dobitki. Dne 9. decembra t. l. bode dotično igranje. — Od leta 1873. je veljala za mojstre-zidarje in njihove delavce neka pogodba, katera je določevala, koliko ur na dan da imajo zidarji delati — po leti ali po zimi. Te dni so mojstri pri municipiju naznanili, da se ne bodo več držali omenjene pogodbe. Na to se je zbralo v petek kakih 2000 delavcev pred magistratom in so poslali deputacijo k županu prosit, da bi prisilil mojstre, držati se pogodbe od leta 1873. Župan je obečal, da si bode prizadeval, to stvar med mojstri in delavci poravnati. — Naše kopališče pri mestnem vrtu je (na mestne stroške) od zunaj dozidano; do 15. junija ima biti končano tudi znotraj. Municipij naznanja zdaj, naj bi se oglasil, kedor hoče to napravo v najem vzeti. Stroški stavbeni znašajo okoli 40 tisuč gold. Poslopje je prav lično; sobic bode imelo 12 I. vrste, 12 II. vrste, potem parne in kropivne kopelji. Pohištvo in perilo mora priskrbeti najemnik. — V kratkem se bode začelo zidanje novega pokopališča. Svet je ondot res mokroten; tega sem se ni davno sam prepričal. — Ena senčnih strani naše dežele so vedni poletni plesi pod milim nebom. Ne le in znabiti ne toliko sami na sebi so — v fizičnem in nravnem oziru nevarni, — še nevarniši so zarad mnogoterih nasledkov: tepeženj, ubojev itd. Pred meseci sem izrekel željo, da bi se deželni zbor te reči poprijel in plesne zadeve po postavni poti uredil. Med tem sta jim preč. ordinariat in c. k. namestništvo neke meje vsaj indirektno postavila. Politiška okrajna gospôska namreč ne sme več dovoljevati županstvom žandarmov o priliki plesov; župan, kateri v ples privoli, mora sam za red skrbeti in je za vse osebno odgovoren. Marsikateri se bode te odgovornosti bal. In, če ga bode duhovščina od svoje strani podpirala, bodo pohujšljivi javni plesi v kratkem času prav redki. — Nove baže demonstracijo so napravili neki pobalini našemu novemu deželnemu glavarju dr. Pajer-ju v četrtek po noči; vrgli so proti 1. nadstropju njegovega stanovanja v gospojski ulici nekaj sklenic črnila. Vsi tukajšnji časniki se nad to surovostjo hudujejo. V deželnem zboru je novi glavar svojemu poslu popolnoma kos; izvrstno rutino kaže v vsem in sosebno tudi v tem, da zapopadek slovenskih govorov točno in jasno povzame in v italijanskem jeziku Lahom pové. Dosedaj je imel deželni zbor 4 seje; zadnja je bila 13. t. m. Vse se obravnuje „a vapore“ (v naglici). Rešenih je že veliko proračunov in peticij. Važne reči pa se opravljajo „za kulisami“. Kmetijska šola, zarad katere se je zdelo, da nastane vihar, ostane še za to leto taka, kakor je. Čuden nasvèt je pa bil sprožil te šole kuratôrij: — naj bi se namreč slovenski nje oddelek opustil. Ma bravi! — Zadnje seje, v petek, se je udeležil tudi ces. namestnik, baron Pino (kot poslanec). Odseki neprenehoma delajo; prihodnja seja bo 17. t. m.; dne 20. t. m. se zbor sklene.

Izpod Triglava 15. aprila. — Željno željno pričakuje vsa gorenska stran, kako se bodo izmotali razpori med našimi posestniki in pa obrtnijsko družbo, katere poravnati si prizadeva blaga družba kmetijska. Dozdaj še nič ne vemo, kako in kaj. — Sirarske družbe v Bohinji začnó v kratkem delovati, nova družba „Savica“ je že dva velika, na vse strani pravilno izdelana kotla dobila. Naj bi pač družbi kmetijski obveljalo, nakloniti jej naprošene državne subvencije!

Iz Ljubljane. — Z žalostno dogodbo pričnemo danes novice iz Ljubljane, namreč s to, da 16. dne tega meseca se je začela nova zima, mrzla in snežena, ki žuga veselo upanje kmetovalcev v vrtih in nogradih vničiti, vzlasti ako utegne še kaj več mraza nastopiti. I tako nam se napoveduje zopet dragina! Tudi v druzih deželah je menda taka nevihta, ker včeraj so pozneje došle pošte v Ljubljano ali pa celó ne.

— (*Novi mestni odbor*) je imel 12. dne t. m. prvo sejo, v kateri je bila volitev župana, podžupana in odsekov. Narodna stranka je ponudila kompromis nasprotni stranki, ki je na to šel, da tudi narodna stranka voli g. Lašana za župana, ako nasprotna stranka za podžupana namesti generalstäblerja v nemčurstvu dr. R. Schreya voli predsednika kupčijske zbornice g. Aleks. Dreo-ta, možá, ki ga smemo prištevati „mittelpartei-i“. Izprva bila je podoba, da se „liberalna“ stranka udá tej pogodbi; al v zadnjem hipu jo je odbila po načelu svojem: nasprotstvo „bis aufs Messer“. Pri volitvi župana je tedaj dosedanji župan gosp. Lašan dobil 23 glasov, dr. Schrey 1, na 4 volilnih listkih ni bilo nobeno imé napisano, kajti 4 narodni odborniki — tako imenovani „zmirom-slovenci“ — dosledno po klubovem sklepu niso nikogar volili zato, ker so jim liberalci odbili ponudeni kompromis, 4 narodnjaki „nezmirom-slovenci“ pa so ga vkljub klubovemu sklepu (žalostna disciplina!) volili. Za podžupana je bil izvoljen dr. pl. Schrey z 19 glasovi, Dreo je dobil 2 glasa, 7 listkov bilo je brez imena. Pri volitvi v odseke je „liberalna“ stranka pa še bolj razodela svoje gori omenjeno načelo: „boj do noža“, ker v nekatere odseke ni volila nikogar izmed narodne stranke. — Volitev ta je zopet očividno pokazala, da mirne sprave ni dočakati v Ljubljani, dokler — Turk ne prihrumi čez Hrvaško in Dolenjsko v Ljubljano.

— (*Za razstavo živine, kmetijskih pridelkov itd. v Novem mestu*) je sl. ministerstvo kmetijstva po predlogu družbe kmetijske dovolilo 1000 gold. S to razstavo, ki utegne biti prve dni oktobra meseca, bode menda združena delitev premij za konje, ki se za letos po takem iz Mokronoga prestavi v Novomesto.

— Gosp. pater Benvenut Crobath je 16. dne t. m. obhajal 50letnico svoje samostanske obljube v Ljubljani. Slovesnost cerkvena bila je lepa, katere se je udeležilo mnogo občinstva, kajti starček jubilant, mnogozaslužen v svojem mnogoletnem duhovskem poslu, je Ljubljančanom zeló priljubljen.

— Gospod **Leopold Jugovic**, deželni poslanec in bivši posestnik v Kranji, preselivši se lansko leto v Aleksandrijo, je ondi 9. t. m. umrl. Bodi zemljica lahka vedno zvestemu, pa zadnji čas nesrečnemu sinu domovine naše!

— (*Ljudsko kuhinjo*) so napravili zdaj že tudi v Ljubljani in jo odprli v nedeljo na „strelišči". Kosi se v nji za 10 kr., pa tudi za 6 kr. se dobi nekaj. Če se bo le obdržala.

— (*Slovensko gledišče.*) Preteklo nedeljo je imela svojo benefico v le srednje polnih prostorih gospica Podkrajšekova, prihodnjo nedeljo pa jo bo imela izvrstna pevka in igralka gospá Odijeva z domačo igro „Dimež". Pridna in porabljiva igralka bi zaslužila polno hišo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Deželni zbor se zopet začne 23. dne t. m. Britke ure čakajo ministerstva in cele grmade zaprék. Pogodba z Ogri ima v obravnavo priti, pa dandanes je še veliko navskriž-misli med Dunajskim in Ogerskim ministerstvom; kaj pa bode še le potem, ko se oglasijo nasprotja državnih poslancev? Obravnave z Dunajsko banko so se popolnoma razdrle; ministri sicer mislijo, da pritisku državnega zbora se bode umaknila banka; al gospodje Dunajske banke imajo na državni zbor gotovo toliko, če ne še več vpliva kakor ministri sami. Vrh tega pa se kaže ostrejša opozicija škofov, katere se je ministerstvo bati začelo, ker tako imenovanih „vladnih škofov" je čedalje manj; „škofje Kutschker, Pogačar in Eder, prve vrste „regierungstreue Bischöfe" — piše „Politik" — so začeli nekako hrbet obračati vladi. Čez vse to pa črni oblaki na političkem polji, ki kažejo, da prav blizo je huda vojska med Turkom in Rusom, o kateri se še dandanes ne vé, kaj počne naša Avstrija. Vse to so znamenja temne prihodnosti.

— Avstrijski škofje imajo ravno sedaj shod tukaj. Ustavoverci ugibajo, kaj da je te možé prineslo zdaj na Dunaj. Češki časnik „Čeh" pa jim rešuje uganjko tako-le: Le malo potrpite, pa boste slišali nekaj, kar vas bode iznenadilo.

— Po vsem Avstrijskem cesarstvu se je 17. t. m. obhajal častni dan prvega vojaka, nadvojvoda Albrecht je doživel 40letnico svojega slavnega vojevanja. On je pač ponos Avstrije, zato se je njegova 40letnica povsod slovesno obhajala.

— Po viših krogih so si svesti, da mora pričeti se vojska še v tem tednu. Grof Andrassy ima pogoste pogovore z Nemškim poslancem. Že gre tudi govorica, da bo treba nastaviti izdatnih vojaških čet ob Turških mejah. Nemir se povsod razodeva.

— Odbor za občni shod katoličanov našega cesarstva je oklical program, po katerem se bode vršil ta zbor, ki toliko sivih las dela liberalcem in se začne 30. aprila, pa končá 3. maja; 30. aprila zvečer se začne zborovanje s pozdravom gostov; — 1. maja slovesna služba božja ob 8. uri dopoldne; popoldne pripravljajoča posvetovanja; 2. in 3. maja ste občni skupščini. Odbor si prizadeva za znižano vožnino po železnicah. Hitro naj se oglasí, kdor misli priti na ta velevažni zbor s pismom: „An das katholische Vereinshaus in Wien I. Reichsrathsstrasse Nr. 3."

Iz Prage. — Tudi pri mestnih volitvah so zmagali Staročehi sijajno. Mladočehi zdaj v deželnem zboru na 10 stolih sedijo; kogá pa zastopajo, sami ne vedó, ker Češki narod je pri zadnjih volitvah kazal, da ne mara za razpornike.

Nemčija. — Kriza državnega kancelarja je končana, Bismark bo ostal, vendar dobode daljni odpust, med tem ga bodo namestovali Bülow, Camphausen in Hoffmann.

Francoska. — Tù zboruje zdaj shod katoličanov, ki dajo vladi mnogo opraviti. — Po diplomatičnih krogih govoré močno o zvezi Francoske z Laško v tem smislu, da obe državi ostanete strogo neutralni.

Novice iz Turškega in o Turških zadevah. Iz vseh krajev doné le burni vojni glasovi. Ruski car se podá 19. t. m. k svoji armadi v Kišenevo, vojni manifest bo prišel tam na dan, Gorčakov pa bo razposlal do vseh oblasti okrožnico, v kateri bo razložil vzroke vojske. Ruska armada se povsod proti meji pomika. Čez Pruto bo šla menda brž po manifestu 19. dne t. m. Tudi Perzija se na vse kriplje oborožuje. Menda je z Rusijo sklenila zvezo in bo začela ob enem ž njo v Aziji vojsko s Turkom.

Na Turškem je vse živo. Po orožnicah delajo noč in dan, z Angleškega pričakujejo ladij s topovi in puškami, katerih fabrikanti prej niso hoteli poslati. Del Carigraške posadke ima oditi k armadi ob Donavi. Po novejših poročilih Turki že delajo mostove čez Donavo, da bi osvojili Kalafat; Rumunske čete se jih ogibljejo.

Ob Črnigori se je vojska najbrže zopet že pričela, ker Derviš-paša hoče z živižem priskrbeti Podgorico in Nikšič. Črnogorski poslanci so se že domú vrnili. Do prihodnjega tedna bo gotovo že slišati o krvavih bitvah.

Listnica vredništva. Gosp. Iv. K. v L: Prav radi bi vstregli željam Vašim; al ker v sedanjih važnih političkih rzamerah čaka vredništvo še na časnike v sredo dopoldne, da bralci zvedó najnovejše dogodbe, zato se tiskajo „Novice" še le v sredo popoldne, da na večer pridejo na pošto.

Žitna cena

v Ljubljani 14. aprila 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 11 fl. —. — banaška 10 fl. 94. — turšice 6 fl. —. soršice 6 fl. 77. — rži 6 fl. 40. — ječmena 4 fl. 90. — prosa 4 fl. 70. — ajde 5 fl. 70. — ovsa 3 fl. 4. — Krompir 5 fl. 18 kr. 100 kilogramov.

Kursi na Dunaji 16. aprila.

Unirani državni dolg 64 fl. 20 kr.	Ažijo srebra 113 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 68 fl. 73 kr.	Napolendori 10 fl. 38 kr.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih dedičev v Ljubljani.